

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ

«15» червня 2026

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ (СПІВБЕСІДА)**

для вступників на навчання
за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти
спеціальність Е2 – Екологія
ОНП Екологія

СХВАЛЕНО

Вченою радою

Навчально-наукового інституту біології,

на чолі з професором

науковий

Йошуа вченої ради

Руслан БЕСПАЛЬКО

(протокол №7 від 02.04.2026)

Чернівці, 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Правил прийому особам, які вступають для здобуття ступеня доктора філософії до аспірантури ЧНУ на основі НРК 7 з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі, можуть бути встановлені додаткові вступні випробування. Додаткові вступні випробування оцінюються за шкалою «зараховано», «незараховано». Вступник, який отримав «незараховано» до складання вступних випробувань не допускається.

Мета додаткового вступного випробування – виявити у вступників достатність початкового рівня знань і умінь для вступу на навчання в аспірантуру за спеціальністю Е2 - Екологія.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Теоретична екологія

1. Екологія, її теоретичний і прикладний аспекти.
2. Біорізноманіття, його значення для людини.
3. Наукові напрямки сучасних екологічних досліджень.
4. Основні закони екології.
5. Екологічні фактори. Класифікації екологічних факторів.
6. Типи та структура природного середовища.
7. Популяція і біоценоз, як надорганізменні системи.
8. Екосистема та її складові.
9. Біосфера як глобальна екологічна система, її функції та властивості.
10. Типи речовин, з яких складається біосфера.
11. Екологічні ніші та типи сукцесій.
12. Колообіг речовин та потік енергії.

Прикладна екологія

13. Глобальні екологічні проблеми.
14. Найбільші екологічні проблеми сучасного землеробства.
15. Стан та перспективи розвитку біоенергетики.
16. Поняття «екологічний слід» та «біологічний потенціал».
17. Екологічні наслідки розповсюдження інвазійних видів.
18. Урбанізація її чинники.
19. Міжнародні документи у галузі екології.
20. Екологічна безпека.
21. Оцінка впливу на довкілля.
22. Стратегічна екологічна оцінка.
23. Природоохоронні території та їх значення.
24. Моніторинг довкілля.
25. Типи забруднень навколишнього середовища.
26. Класи небезпеки та токсичність відходів.
27. Закони України про охорону навколишнього природного середовища.
28. Сталий розвиток та раціональне природокористування.
29. Нова екологічна політика ЄС: Life cycle thinking і циркулярна економіка.

Список рекомендованої літератури

1. Агроєкологія та пермакультура: продовольча безпека, А26 повосинне відновлення, нульове забруднення, сталий розвиток : підручн. / П. Є. Арданов, Т. В. Герасько, О. С. Дем'янюк та ін.; за ред. П. Є. Арданова. К.: Талком, 2023. 240 с.
2. Васюкова Г. Т., Ярошева О. І. Екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2020. 523 с.
3. Дребот О. І., Мельник П. П., Добряк Д. С., Височанська М. Я., Сахарнацька Л. І. Моделювання еколого-економічного управління природокористуванням в агроєкосистемах: підручник. Київ: Аграрна наука, 2022.
4. Екологія агросфери: підручник / О.І. Фурдичко, О.І. Дребот, Е45 О.С. Дем'янюк, С.Д. Ткач, А.А. Бунас. Київ: ДІА, 2022. 336 с. DOI: <https://doi.org/10.33730/978-617-7785-30-8>
5. Євтушенко М. Ю., Дудник С. В. Водна токсикологія: підручник для студ. вищих навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 589 с.
6. Маленко Я.В., Ворошилова Н.В., Кобрюшко О.О., Перерва В.В. Загальна екологія: навчальний посібник. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. 231 с.
7. Москалик Г. Г. Екологія рослин: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 132 с.
8. Клименко М. О., Залеський І. І. Техноєкологія: підручник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 347 с.
9. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку: веб-сайт. URL: <http://www.un.org.ua>
10. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 11.02.2020)
11. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 18.12.2019, №139-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 11.02.2020)
12. Програма ООН з навколишнього середовища UNEP.net (United Nations Environment Program): веб-сайт. URL: <https://na.unep.net>
13. Радовенчик В. М., Гомеля М. Д., Радовенчик Я. В Утилізація та рекуперация відходів: підручник. К.: Кондор, 2021. 247 с.
14. Angelstam, P., Asplund, B., Bastian, O., Engelmark, O., Fedoriak, M., Grunewald, K., ..., Zhuk A. & Öster, L. Tradition as asset or burden for transitions from forests as cropping systems to multifunctional forest landscapes: Sweden as a case study. *Forest Ecology and Management*. 2022. № 505. 119895. DOI: 10.1016/j.foreco.2021.119895
15. Geary, W.L., Bode, M., Doherty, T.S. et al. A guide to ecosystem models and their environmental applications. *Nat Ecol Evol* 4, 1459–1471 (2020). <https://doi.org/10.1038/s41559-020-01298-8>
16. Gray A., Brodschneider R., Adjlane N., Ballis A., Brusbardis V., Charrière J.-D.L., Chlebo R., Coffey M. F., Cornelissen B., Costa C. A., Csáki T., Dahle B., Danihlík J., Dražić M. M., Evans G., Fedoriak M., Zammit-Mangion M. & Soroker V. Loss rates of honey bee colonies during winter 2017/18 in 36 countries participating in the COLOSS survey, including effects of forage sources. *Journal of Apicultural Research*, 58:4, 479-485, 2019. Scopus DOI: 10.1080/00218839.2019.1615661
17. Kumar P., Mina U. Fundamentals of ecology and environment. 2018. Pathfinder Publication. 240 p. http://gdeganderbal.edu.in/Files/a8029a93-30ad-4933-a19a-59136f648471/Link/EcologyandEnvironment_44344ff9-021a-4e6b-ab1f-cf8a148398f2.pdf
18. Begon M., Townsend C. R. Ecology: from individuals to ecosystems. John Wiley & Sons, 2021.
19. Gliessman S. R. Package Price Agroecology: The Ecology of Sustainable Food Systems. CRC press, 2021.

Критерії оцінювання

Додаткові вступні випробування оцінюються за шкалою «зараховано», «незараховано»:

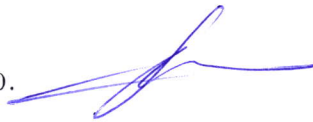
Оцінку «зараховано» комісія виставляє, якщо вступник:

- показав знання ключових понять і категорій, які використовують в екології;
- довів спроможність аналітично мислити, самостійно узагальнювати;
- розуміє причини, наслідки та методи захисту навколишнього середовища від глобальних екологічних проблем.

Оцінку «незараховано» комісія виставляє, якщо вступник:

- погано або зовсім не володіє основним матеріалом;
- не оперує ключовими поняттями і категоріями екології;
- не здатний логічно і чітко розкрити зміст отриманого завдання;
- допускає грубі логічні помилки у відповідях.

Гарант ОНП Екологія, проф.

Марія ФЕДОРЯК